SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2648

av Aron Emilsson (SD)

Generationsväxling i lantbruket

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa eller möjliggöra särskilda finansieringslösningar med förmånliga villkor för unga lantbrukare vid etablering och generationsväxling och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka de ekonomiska stöden till unga lantbrukare inom den nationella livsmedels- och landsbygdspolitiken och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa eller utveckla statliga kreditgarantier som underlättar generationsväxling och nyetablering inom lantbruket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla regelverk, tillståndsprocesser och administrativa förfaranden vid generationsskiften inom lantbruket och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka tillgången till rådgivning, mentorskap och kompetensutveckling för unga lantbrukare och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det svenska lantbruket står inför en omfattande generationsväxling. En stor andel av dagens lantbruksföretagare närmar sig, eller har passerat, pensionsåldern samtidigt som återväxten behöver stärkas för att säkerställa framtida livsmedelsproduktion, konkurrenskraft och försörjningsberedskap. Samtidigt finns ett betydande intresse bland unga att arbeta inom de gröna näringarna och att ta över eller utveckla jordbruksföretag. Trots detta är trösklarna för att etablera sig som lantbrukare fortsatt höga.

Ett av de största hindren är tillgången till kapital. Att ta över ett lantbruksföretag eller etablera ny verksamhet kräver ofta betydande investeringar i mark, byggnader, maskiner och produktionsutrustning. Många unga saknar de säkerheter och det egna kapital som krävs för att få finansiering på rimliga villkor. Detta gäller särskilt vid generationsskiften där gårdens värde ofta har ökat betydligt över tid samtidigt som lönsamheten inte alltid följer samma utveckling.

De stödformer som finns i dag genom landsbygds- och jordbrukspolitiken fyller en viktig funktion men är inte alltid tillräckliga för att möta de ekonomiska utmaningar som unga företagare ställs inför. Finansieringslösningar med särskilt förmånliga villkor, tillsammans med statliga kreditgarantier, skulle kunna bidra till att fler generationsskiften genomförs och att fler unga ges möjlighet att etablera sig inom lantbruket.

Behovet av en stark återväxt inom jordbruket har dessutom fått en ökad betydelse i takt med att frågor om livsmedelsberedskap, självförsörjning och nationell motståndskraft hamnat högre på den politiska dagordningen. Ett livskraftigt jordbruk är inte endast en näringspolitisk fråga utan också en central del av Sveriges förmåga att hantera kriser, störningar i försörjningskedjor och andra samhällspåfrestningar.

Utöver de ekonomiska hindren möter många unga lantbrukare omfattande administrativa utmaningar. Regelverk kopplade till stödansökningar, ägarskiften, tillstånd och företagsöverlåtelser upplevs ofta som komplicerade och tidskrävande. För att underlätta generationsväxlingen bör regeringen se över möjligheterna att förenkla administrativa processer och minska onödig regelbörda.

Även rådgivning och kunskapsöverföring spelar en viktig roll. Att ta över eller starta ett lantbruksföretag innebär stora ekonomiska och praktiska beslut. Genom att stärka tillgången till rådgivning, mentorskap och kompetensutveckling kan fler unga få det stöd som krävs för att lyckas som företagare inom de gröna näringarna.

Flera analyser från myndigheter, forskningsaktörer och branschorganisationer har under senare år pekat på generationsväxlingen som en av de viktigaste framtidsfrågorna för svenskt jordbruk. Om inte fler unga ges möjlighet att etablera sig riskerar både livsmedelsproduktionen och utvecklingen på landsbygden att påverkas negativt.

För att trygga Sveriges långsiktiga livsmedelsförsörjning, stärka beredskapen och säkerställa ett livskraftigt jordbruk i hela landet krävs därför riktade insatser för att underlätta generationsväxling och nyetablering. Genom förbättrade finansieringsmöjligheter, starkare stödformer, förenklade regelverk och stärkt kunskapsöverföring kan förutsättningarna förbättras för nästa generation svenska lantbrukare.

Aron Emilsson (SD)